

ISSN 2521-1366 (Online), ISSN 2415-802X (Print)

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра івент-індустрій, культурології та музеєзнавства

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

***Альманах
наукового товариства «Афіна»
кафедри культурології та музеєзнавства***

Випуск 23

Засновано у 2003 році

Рівне – 2024

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альманах наукового товариства «Афіна» кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства. Вип. 23 / За ред. проф. В.Г. Виткалова. Рівне : РДГУ, 2024. 157 с.

Головний редактор:

Виткалов С.В. – доктор культурології, професор, професор кафедри івент-індустрії, культурології та музеєзнавства РДГУ

Редакційна колегія:

Чміль Г.П. – доктор філософських наук, професор, дійсний член (академік) Національної академії мистецтв України, директор Інституту культурології Національної академії мистецтв України (голова редколегії)

Афоніна О.С. – доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри академічного і естрадного вокалу та звукорежисури, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв;

Виткалов В.Г. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри івент-індустрії, культурології та музеєзнавства РДГУ (заступник головного редактора, відповідальний секретар)

Випих-Гавронська А. – доктор мистецтвознавства (габілітований), професор, проректор відділу розвитку Академії ім. Я. Длугоша (Польща)

Єфіменко А.Г. – доктор мистецтвознавства, професор, Український Вільний університет (Мюнхен, Німеччина)

Кравченко Л.М. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри культурології Полтавський національний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка

Курдина Ю.М. – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри історії, музеєзнавства і культурної спадщини, Національний університет «Львівська політехніка»

Петрова І.В. – доктор культурології, професор, професор кафедри івент-менеджменту та індустрії дозвілля, Київський національний університет культури і мистецтв

Петренко О.Б. – доктор педагогічних наук, професор, проректор з інноваційної діяльності і міжнародного співробітництва РДГУ

Потапчук Т.В. – доктор педагогічних наук, професор, Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І.Я. Франка

Сабадаш Ю.С. – доктор культурології, професор, завідувач кафедри культурології, Маріупольський державний університет (Київ)

Рецензент:

Гончарова О.М. – доктор культурології, професор, професор кафедри музейного менеджменту, Київський національний університет культури і мистецтв

Науковий редактор і упорядник випуску – **проф. Виткалов В.Г.**

Видання зареєстровано ISSN International Centre (Paris, FRANCE): ISSN 2521-1366 (Online), ISSN 2415-802X (Print)

Видання індексується: Index Copernicus (Польща), Google Scholar, Cosmos (США) та Research Gate, Research Bible (Німеччина); CEEOL; Cite factor; European Reference Index for the Humanities (ERIH), Збірник поданий також на порталі Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського в інформаційному ресурсі «Наукова періодика України».

Редакція не завжди поділяє точку зору автора. За точність наведених цитат, імен, прізвищ, дат відповідальність несуть автори.

Друкується за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 12 від 5 грудня 2024 р.).

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 15561-4033 Р. Зареєстровано Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5 від 18.08.2009 р.

Розділ I. МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В СИСТЕМІ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

УДК 930.85

ГРЕЦЬКА АНТИЧНА ІСТОРІОГРАФІЯ ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВОГО СТУДІЮВАННЯ

Стелла Андріївна Бенедик – здобувачка освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності 034 «Культурологія», Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
stellaandreeva23@gmail.com

Марина Борисівна Шатрова – доцент, кандидат історичних наук,
Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
<https://orcid.org/0000-0001-5103-8242>
shatromarin5@gmail.com

Зроблено спробу реконструювати грецьку історіографію на основі письмових джерел античних авторів, які мали вплив на подальший розвиток історіографічної традиції, особливо стародавнього Риму. Автори демонструють позицію, що в працях Платона і Плутарха вже існувала амбівалентна позиція щодо існування давньогрецької історичної традиції, що породило дискусії, актуальні й сьогодні. Виявляється, що історична традиція грецької античної історіографії збереглася у фрагментах античних письменників, які написали всю історію Греції.

Ключові слова: антична історіографія, Давня Греція, історіографія Давньої Греції, античні автори, історична традиція.

Постановка проблеми. Антична культура є основою сучасної європейської цивілізації і вона завжди розглядається крізь призму панування афінської культури.

У своєму розвитку давньогрецьке мистецтво пройшло ті ж основні етапи, що й мистецтво інших античних регіонів [1; 33]. Загалом Ю. Андрєєв зазначав, що «ці археологічні знахідки свідчать про досить високий рівень розвитку торгівлі, оскільки такі предмети як бурштин, слонова кістка, зображення єгипетських скарабів тощо, могли надходити лише зі Сходу – Малої Азії, а точніше б сказати, з Фінікії та Леванту.

Отже, Стародавня Греція постає перед нами у творах античних майстрів і художників VII-VI ст. до н. е. не як похмурий грецький табір, який знаємо з творів Ксенофонта і Плутарха [1; 32].

Існування широкого діапазону наукових досліджень свідчить про те, що історія як спосіб узагальнення хронологічних знань присутня в культурній спадщині Стародавньої Греції.

Огляд останніх публікацій. Варто зазначити, що існує чимало праць, присвячених аналізу давньогрецької духовної культури, особливо її історичної традиції. Однак у цій статті спробуємо реконструювати давньогрецьку історіографію на основі окремих фрагментів самих істориків, а також окремих згадок про них у працях сучасних дослідників, доводячи таким чином, що початок історичної традиції здійснив суттєвий вплив на подальший розвиток античної історіографії. Серед таких дослідників античної історіографії: Г. Белаш [3], О. Данильчук [6], Г. Михед, Ю. Якубіна [7] та ін.

Аналіз публікацій дозволяє констатувати, що Платон, Геродот і Плутарх започаткували традицію вивчення грецької культури, яка знайшла широке відображення в сучасній дослідницькій літературі.

Мета статті полягає в реконструкції грецької античної історіографії.

Виклад матеріалу дослідження. Становлення давньогрецького історичного знання прийнято поділяти на три етапи: 1) міфологічна література, 2) лінгвістична література та 3) історичні твори. Розвиток цієї історичної традиції пов'язаний із спадщиною Геродота і Фукідида першої пол. V ст. до н. е.

Перші відомості про існування якогось історичного знання в Стародавній Греції з'явилися значно пізніше, в період еллінізму, коли Лакедемонська держава перебувала в занепаді. У нас немає надійних свідчень про досягнення греків у галузі міфології та лінгвістики. Однак можна припустити, що загальна картина формування знань протягом усієї грецької історії є послідовною.

Як зазначав І. Огієнко: «З поширенням серед греків у VII-VI ст. до н. е. алфавітного письма виникла можливість запису історичних подій більше, ніж деінде на Сході. Також зберігаються списки офіційних осіб, датовані іменами – консулів (в Аттиці), префектів (у Греції), важливі події – землетруси, сонячні затемнення, вторгнення ворогів, заснування колоній» [9; 51].

Отже, історичні знання лакедемонян формувались на тій же основі, що і греків. Історики складають розлогі списки і наповнюють їх цікавими фактами та подробицями, надаючи при цьому творам літературної форми. Крім того, державні школи в Стародавній Греції, як відомо, сприяли розвитку

інтересу до історії. Так, Плутарх, описуючи «сісситію» (спільне проведення часу, яке включало спільну їжу чоловіків – прим. автора), стверджував, що саме так грецькі діти розвивали свій розум, слухаючи розмови про політику [11; 103]. Він також звернув увагу на те, що крім цілеспрямованої підготовки до військової служби, дітей змалечку привчають до моральних чеснот і примушують логічно доводити свої відповіді у формі міркувань, які «мають бути обґрунтованими, але коротко, лаконічними» [11; 110].

Ця здатність логічно обґрунтовувати моральну чесноту високо цінувалася у Стародавній Греції, «людина, яка розмірковує над питанням «Хто є найкращим громадянином?» або «Хто не гідний поваги, нерозвинений і нездатний покращити моральні стандарти?»» [11; 110]. Слід зазначити, що цей вид патріотичного виховання, заснований на вшануванні пам'яті героїв і видатних діячів, високо цінується не лише в Греції, але, поза сумнівом, вплинув на розвиток лакедемонської історіографії і навіть підтримувався державою.

Цікавою є класична німецька версія «Фрагментів із грецького історика» К. Мюллера (1841-1870 рр.) і Ф. Якобі (1923-1958 рр.), описані У. Еко, Р. Федрігою [8]. Фрагменти з творів грецьких істориків, а саме з творів «Грецькі вельможі» (1 ст. н. е.), «Діофант Лакедемонський», «Гіпас Лаконійський», «Марокко Лаконійський» Ерпід, «Нікол Лаконійський», цар Клеомен. III Греції (261-189 рр. до н. е.), «Павсаній Лаконійський», Лаконій Полікрат Лакедемонський, Сосил Лаконійський, Сосібій Лаконійський (III ст. до н. е.) трапляються у дослідженні Умберто Еко, Рікардо Федріго [8].

Уривки з праць грецьких істориків мало що говорять про зміст усієї праці, але їх роботи згадуються в різних джерелах і за географічним критерієм їх можна згрупувати у двох напрямках:

1) Праці, пов'язані з загальною історією Греції та описом історичних подій античного світу: тут можна згадати Павсанія Лаконійського, автора історичних творів «Дарданелли» і «Лаконіка»; Сосила Кідемонського – особистого історика відомого карфагенського полководця Ганнібала (247–183 рр. до н. е.).

2) Твори, що безпосередньо стосуються давньогрецької історії. До цієї групи входили твори «Історія Лакедемона»; Гіпас із Лакедемона – автор історії Стародавньої Греції в п'яти книгах. Він також є автором історичної праці «Античність», трактату «Про жертвоприношення богів», «Лакедского державного устрою», «Історії Греції» [7].

Зважаючи на те, що лакедемонські історики цікавилися не лише власною історією, а й історією Греції загалом, їхні праці вплинули на формування античних традицій розуміння минулого. Варто відзначити, що на початку I століття н. е. праці грецьких істориків цитуються багатьма письменниками, філософами та істориками. Інтерес до праць цих істориків виник у зв'язку з тим, що вони обіймали різні посади в Давньоримській республіці і навчали римлян різним наукам. До них належать Афіней (I-II ст. н. е.), Квінт Флавій Арріан (бл. 95-бл. 175 р.), Діоген Лаерт (Diogenes Laertes) (перша пол. III ст. н. е.), географ Павсаній (II ст. до н. е.), Полібій (201 р. до н. е. – бл. 120 р. до н. е.), Плутарх та ін.

Важливим свідченням існування давньогрецької історіографічної традиції можна вважати твір видатного письменника Афіна, що зберігся до наших днів. Із цікавих фрагментів, які він надає, дізнаємося, зокрема, що греки вважали себе винахідниками гімнастики. Давньогрецький письменник Плутарх писав біографію відомого законодавця того часу Лікурга (800-730 рр. до н. е.), використовуючи «Лаконічну історію» Аристократа (715 р. до н. е. – 673 р. до н. е.). Ось як ми дізнаємося, що Лікург особисто подорожував і вивчав закони інших країн, написавши наступне: «Єгиптяни стверджували, що Лікург відвідував їх і гаряче хвалив їх за те, що вони поставили воїнів разом з усіма іншими групами населення... Греція, розділивши майстрів і ремісників, створила зразкову країну, воістину прекрасну і чисту» [8; 341].

Єгипетську точку зору підтримують деякі грецькі автори, але, за винятком грецьких вельмож, синів Гіппарха, не знаходимо жодної інформації про відвідування Лікургом Африки та Іспанії, подорожі до Індії й спілкування з софістами» [7; 95]. Грецький історик Сосібій Лаконійський наводить ще одну цікаву подробицю з біографії Лікурга в «Житті» Плутарха: «Втім, сам Лікург не був надто суворим: за словами Сосібія, він спорудив невелику статую «Сосібій» [7; 117].

Предметом особливого інтересу римських істориків з об'єктивних причин була військова історія, написана стародавніми греками. Республіки, а пізніше імперії, що постійно змагалися за владу, вимагали передових наукових знань, описаних у військових трактатах. Багато стародавніх авторів приписували перемоги Риму, їх здатності навчатися та перейняти новітні військові технології чи тактичні маневри від стародавніх греків.

Наприклад, Флавій Вегіцій Ренат прямо вказав на вплив грецької військової традиції на давньоримську армію у своєму творі «Коротка розповідь про військові справи». Він, зокрема, стверджував, що «лакедемоняни дбали лише про війну. За їх твердженнями, вони першими зробили певні висновки на основі отриманого в боях досвіду і написали про це книги. Крім того, давньоримські військові історики підкреслювали теоретичну основу широких знань військової історії, набутих різними

війнами: «За загальним уявленням, військова справа залежить тільки від мужності і до певної міри від щастя, і вони вважають досвід і навчання зведеними до системи дисципліни і стратегії, які називали тактиками, щоб навчити молодих людей володіти зброєю та різними техніками. Римляни, за своїм звичаєм, не тільки застосовували військове право, але й писали книги з військової теорії» [8; 54].

Давньогрецький історик Квінт Флавій Арріан (бл. 95-бл. 175 р.) охарактеризував Павсанія в описі військового мистецтва в своїй книзі «Мистецтво тактики». Г. Белаш зазначила, що відомі німецькі дослідники Х. Кехлі та В. Ристов вважали Павсанія греком, а іноді його називали Павсанієм Лакедемонським. У її дослідженні згадується також давньогрецький історик Арріан, який описав фалангу, як основну формацію давньогрецьких воїнів, використовуючи грецьку термінологію: «Перше завдання в стратегії, і, очевидно, найважливіше, це контроль зібраної та безладної маси, що встановила на полі бою порядок. Тобто «розподілити», «об'єднати дурнів» і створити відповідні та боездатні розміри загону по всій масі [3; 26].

Відомо, що тактичну одиницю «лох» фаланги використовували лакедемонці та інші греки, а пізніше македонці. З точки зору морської військової справи, знаходимо цікавий тактичний прийом у добре збереженому фрагменті Сосіла з Лакедемона, який описує відносини між Карфагеном і Массалією (місце сучасного Марселя).

За дослідженнями О. Данильчука, яскраве зображення епізоду з морської битви біля берегів Іспанії описане з застосуванням новітніх тактичних прийомів для прориву кораблів супротивника і здобуття перемоги над карфагенянами [6; 58].

Цю точку зору підтвердила Н. Вольська, вказавши конкретну дату битви при Артемісії – 485 р. до н. е. [4; 21].

Полібій, який написав «Загальну історію» і розглядав історію Карфагена та його воєн із Стародавнім Римом, описав свою роботу Сосіла Лакедемонського таким чином: особливе враження – «Як ці історики можуть водночас зобразити надзвичайно депресивний стан Карфагена?»

Немає потреби далі зупинятися на таких історичних творах, як твори Кайлея чи Сосіла. На наш погляд, їх цінність не в історії, а в народних переказах. На думку Н. Вольської, Сосил Лакедемонський викликав таку критику вкрай суб'єктивним описом подій у семи книгах і необ'єктивністю в описі подвигів Ганнібала. Ганнібал у своїх військових походах, щоб віддати шану великому Полководцю, викладав грецьку літературу [4; 21].

Отже, на підставі проведених досліджень можна зробити *висновок про те*, що всупереч загальноприйнятій у вітчизняній історіографії думці, маємо вагомими підстави стверджувати факт існування історіографічної традиції в Стародавній Греції, якій притаманна певна специфіка. Історична думка Стародавньої Греції пов'язана з вельможами: Діофантом з Лакедедону, Гіппасом з Лаконії, Морпідом з Лаконії, Миколаю з Лаконії, Клеоном. Праці Менеса III, Павсанія з Лаконії, Полікрата (відомі за збереженими фрагментами або згадками пізніших античних авторів) представляють Сосіла з Лаконії, Ла Сосібій з Коньї, який говорив, насамперед, про військове мистецтво, особливо про стратегію і тактику, певну геополітику, правила виховання молоді та питання морально-етичних вчень. Можна навіть сказати, що лакедемонська історіографія значною мірою була основою давньоримської історичної науки, про що свідчать Полібій і Корнелій Непот.

Список використаної літератури

1. Андреев Ю. В. Архаїчна Спарта. Мистецтво та політика. Львів : Нестор-Історія, 2008. 342 с.
2. Антична література. Велика українська енциклопедія [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://vue.gov.ua/%D0%90%D0%BD%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0_%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0
3. Белаш Г. О. Історія античної літератури. Київ : Центр навч. л-ри, 2020. 236 с.
4. Вольська Н. С. Фон соціально-історичної, філософської та наукової парадигм в античній Греції доелліністичного періоду. *Філософські науки*. 1991. № 11. С. 3-22.
5. Геродот. Історії у дев'яти кн. / Пер. О. Білецького. Київ : Наук. думка, 1993. 576 с.
6. Данильчук О. М. Історія зарубіжної літератури. *Антична література*: навч. посіб. Київ, 2020. 152 с.
7. Історія зарубіжної літератури (Антична література): навч.-методич. посіб. ; Г. В. Михед, Ю. В. Якубіна; Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. Ніжин : НДУ, 2021. 264 с.
8. Історія філософії. Античність і Середньовіччя / за ред. У. Еко, Р. Федріга. Харків : Фоліо, 2021. 555 с.
9. Огієнко І. І. Історія українського друкарства. Київ, 1995.
9. Платон. Гіппій Великий. *Платон. Діалоги*. Кн. I. Київ, 2008. С. 149-186.
11. Плутарх. Лікурґ. *Плутарх. Вибрані життєписи*. У двох тт. Т. 1 / Перекл. із давньогр., упоряд., вступ. ст., прим. М. Томашівської; іл. Вл. Медведєва. Київ : Правда, 1990. 592 с.

References

1. Andrieiev Yu. V. Arkhaichna Sparta. Mystetstvo ta polityka. Lviv : Nestor-Istoriia, 2008. 342 s.
2. Antychna literatura. Velyka ukrainska entsyklopediia [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: https://vue.gov.ua/%D0%90%D0%BD%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0_%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0
3. Bielash H. O. Istoriia antychnoi literatury. Kyiv : Tsentri navch. 1-ry, 2020. 236 s.
4. Volska N. S. Fon sotsialno-istorychnoi, filosofskoi ta naukovoï paradyhm v antychnii Hretsii doellinistychnoho periodu. Filosofski nauky. 1991. № 11. S. 3-22.
5. Herodot. Istoriia u deviaty kn. / Per. O. Biletskoho. Kyiv : Nauk. dumka, 1993. 576 s.
6. Danylchuk O. M. Istoriia zarubizhnoi literatury. Antychna literatura: navch. posibn. Kyiv, 2020. 152 s.
7. Istoriia zarubizhnoi literatury (Antychna literatura): navch.-metodych. posibn. ; H. V. Mykhed, Yu. V. Yakubina; Nizhyn. derzh. un-t im. M. Hoholia. Nizhyn : NDU, 2021. 264 s.
8. Istoriia filosofii. Antychnist i Serednovichchia / za red. U. Eko, R. Fedriha. Kharkiv : Folio, 2021. 555 s.
9. Ohiienko I. I. Istoriia ukrainskoho drukarstva. Kyiv, 1995.
9. Platon. Hippii Velykyi. Platon. Dialohy. Kn. I. Kyiv, 2008. S. 149-186.
11. Plutarkh. Likurh. Plutarkh. Vybrani zhyttiepysy. U dvokh tt. T. 1 / Perekl. iz davnohr., uporiad., vstup. st., prym. M. Tomashivskoi; il. VI. Medvedieva. Kyiv : Pravda, 1990. 592 s.

ANCIENT GREEK HISTORIOGRAPHY

Benedict Stella – a graduate of higher education 034 «Cultural Studies»,
Rivne State Humanities University, Rivne.

Shatrova Maryna – associate professor, candidate of historical sciences,
Rivne State Humanitarian University, Rivne

In this article, an attempt is made to reconstruct Greek historiography based on the written sources of ancient authors, which had an influence on the further development of the historiographical tradition, especially of ancient Rome. The author demonstrates the position that in the writings of Plato and Plutarch there was already an ambivalent position regarding the existence of the ancient Greek historical tradition, which gave rise to discussions that are still relevant today. It turns out that the historical tradition of ancient Greek historiography was preserved in the fragments of ancient writers who wrote the entire history of Greece.

Key words: ancient historiography, Ancient Greece, historiography of Ancient Greece, ancient authors, historical tradition.

Надійшла до редакції 25.06.2024 р.

УДК 002.2 «15/18»

УКРАЇНСЬКА РУКОПИСНА КНИГА XIV – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XVII СТОЛІТТЯ: ІСТОРИОГРАФІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Маргарита Тумурсухівна Партолюк – здобувачка Освітнього ступеня
«Бакалавр» спеціальності 034 «Культурологія»
partolyuk20@gmail.com

Марина Борисівна Шатрова – доцент, кандидат історичних наук,
Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
<https://orcid.org/0000-0001-5103-8242>
shatromarin5@gmail.com

Запропоновано історіографічний огляд наукових досліджень української рукописної книги в 90-х роках ХХ – початку ХХІ століття. До уваги взято найвагоміші праці з теми, визначено основні напрями досліджень рукописної книги в Україні та проаналізовано їх результати.

Ключові слова: українська рукописна книга, історіографія, історія книжкової справи.

Постановка проблеми. Рукописна книга, що вивчається нами, належить за змістом до духовної культури, але самі кодекси, на яких фіксується писемна інформація, є одночасно об'єктами матеріальної культури. Пам'ятка писемної культури, незалежно від форми (пергаментний сувій, книга, берестяна грамота), являється відтворенням у зазначеній вище формі певного духовного, ідеального змісту. Саме духовний зміст надає феномену рукописної книги особливої внутрішньої повсякденності, сповненої специфічною енергією. Рукописна книга є відображенням людської свідомості і тому зберігає діяльнісно-активний зміст цієї свідомості. Безперечно, відтворений у писемних пам'ятках, дух зберігає буденність лише за умов включення його до реальної життєдіяльності суспільства.

Специфіка рукописної книги визначила особливості наукових праць з історії її розвитку та

ЗМІСТ

ВИТКАЛОВ С. В., ВИТКАЛОВ В. Г. «МОЛОДІЖНА» НАУКОВА ТВОРЧИСТЬ КРИЗЬ ПРИЗМУ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	3
--	---

Розділ I. МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В СИСТЕМІ СУЧАСНОГО КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

БЕНЕДИК С. А., ШАТРОВА М. Б. ГРЕЦЬКА АНТИЧНА ІСТОРІОГРАФІЯ ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВОГО СТУДІЮВАННЯ	8
ПАРТОЛЮК М. Т., ШАТРОВА М. Б. УКРАЇНСЬКА РУКОПИСНА КНИГА XIV – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XVII СТОЛІТТЯ: ІСТОРІОГРАФІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	11
СУЛЬЖИК Ю., ШАТРОВА М. Б. ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ КНИГОДРУКУВАННЯ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ У XVI ст. ТА ЙОГО РОЛЬ В ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ Й ОСВІТИ	18
МАММАДЗАДЕ V. V. БУДИНКИ І МЕМОРІАЛЬНІ МУЗЕЇ ВИДАТНИХ ПРЕДСТАВНИКІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.	22
SARIYYA H. S. ЗАСОБИ ВИКОРИСТАННЯ ЗРАЗКІВ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА СВІТОВОГО МИСТЕЦТВА У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	26
GULNARA I. ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ФОРМУЮЧОГО ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	30

Розділ II. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ДАВИДЧУК Д. РОЛЬ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ ЗАКЛАДІВ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ В УМОВАХ ВІЙНИ : ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В СУЧАСНОМУ СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ДИСКУРСІ.....	34
БАСЮК Д. П., ШАТРОВА М. Б. КУЛЬТУРНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВОЛИНСЬКОГО РЕГІОНУ ТА ПОШУК НОВИХ ФОРМ ЙОГО ПРЕЗЕНТАЦІЇ	43
БЕНДЮГ К., ВИТКАЛОВ В. Г. РОЗВИТОК ВІТЧИЗНЯНОЇ ІВЕНТ-СФЕРИ В УМОВАХ ВІЙНИ	48
БЄЛОЩУК А. Ф., ШАТРОВА М. Б. СОЦІОКУЛЬТУРНІ ПРАКТИКИ КЗ «РІВНЕНСЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА» ОБЛАСНОЇ РАДИ	53
БОГІЙЧИК С. М., ВИТКАЛОВ С. В. СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯВОРІВЩИНИ В СТРУКТУРІ СЬОГОДЕННЯ	58
ДЕРКАЧ І. ДОСВІД ПРОЄКТНОГО КУЛЬТУРНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО ЗАПОВІДНИКА МІСТА ОСТРОГ	66
ШЛАПЧИНСЬКА М. ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ СЕРПАНКОВОГО ТКАЦТВА СЕРЕД МОЛОДІ ЯК ФОРМА ЗБЕРЕЖЕННЯ ДАВНІХ ТРАДИЦІЙ РІВНЕНСЬКОГО ПОЛІССЯ	71
ЧУПРИНА О. М. ТРАНСФОРМАЦІЇ В АРХІТЕКТУРІ МІСТА РІВНЕ	78
КРАЙЛЮК Л., ШЛАПЧИНСЬКА М. ОСОБЛИВОСТІ РЕСТАВРАЦІЇ СТАРОВИНИХ СПОРУД У РАДИВИЛІВСЬКОМУ ЕТНОПАРКУ «ЛАДОМИРІЯ»	83

**Розділ III. ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ КРІЗЬ ПРИЗМУ
ХУДОЖНЬОЇ ТВОРЧОСТІ**

ПАВЛОВСЬКА А. ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В МИСТЕЦТВІ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	89
ПОЛЬЧЕНКО Х. В. ХОРЕОГРАФІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК СПОСІБ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ АДАПТАЦІЇ.....	96
БРОНОВИЦЬКИЙ І. Л. ВЗАЄМНИЙ ВПЛИВ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА ТА ІНФОРМАЦІЙНО-КУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ: ТРАНСФОРМАЦІЇ, ІННОВАЦІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ	103
ФЕДОРОВ О. СИНТЕЗ ХОРЕОГРАФІЧНОГО ТА АУДІОВІЗУАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА.....	107
УЖИНСЬКИЙ М. Ю., РОКІЩУК І. І., ТАТАРНИКОВ П. А. СТАНДАРТИ ЯКОСТІ ЗВУКОВОГО МАТЕРІАЛУ : ЗАСОБИ ТА МЕТОДИ.....	114
РОДІНЧУК О. В. ВІЙНА І КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА	119
САВАНЧУК О. О. МИСТЕЦЬКІ РЕФЛЕКСІЇ ДРАМИ ВІЙНИ В УКРАЇНІ.....	125

**Розділ IV. РЕГІОНАЛЬНА КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКА ПРАКТИКА В КОНТЕКСТІ
СКЛАДНИХ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ**

ЧУПРИНА О. М., САВАНЧУК О. О. КОЛІР ЯК ЗАСІБ СТВОРЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО ЗВ'ЯЗКУ МІЖ ХУДОЖНИКОМ І ГЛЯДАЧЕМ	131
КРАЙЛЮК Л., САВАНЧУК О. МИКОЛА БЕНДЮК : ХУДОЖНИК-РЕСТАВРАТОР ТА ЙОГО ВНЕСОК У РЕСТАВРАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ РІВНЕНЩИНИ.....	135
СОКОЛОВСЬКА Н., ГОРИНА Л. ПЕРЕКЛАДЕННЯ ТВОРЧІВ ДЛЯ БАНДУРИ : РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІР.....	139
МЕНТІУЄВА У. ЕФЕКТИВНІ СПОСОБИ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ	146
HUSEYNOVA E. СОЦІАЛЬНА ТВОРЧІСТЬ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК НАБУТТЯ УЧНЯМИ АКТИВНОЇ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ.....	149

CONTENTS

VYTKALOV S., VYTKALOV V. «YOUTH» SCIENTIFIC CREATIVITY THROUGH THE PRISM OF INTERCULTURAL COMMUNICATION	3
<i>Part I. HISTORICAL RETROSPECTIVE OF THE CULTURAL AND ARTISTIC PROCESS</i>	
BENEDICT S., SHATROVA M. ANCIENT GREEK HISTORIOGRAPHY	8
PARTOLIUK M., SHATROVA M. UKRAINIAN MANUSCRIPT BOOKS OF THE XIV – FIRST HALF OF THE XVII CENTURY: HISTORIOGRAPHY OF THE RESEARCH	11
SULZHYK Y., SHATROVA M. PREREQUISITES FOR THE EMERGENCE OF BOOK PRINTING IN UKRAINIAN LAND IN THE 16TH CENTURY AND ITS ROLE IN THE HISTORY OF THE DEVELOPMENT OF CULTURE AND EDUCATION	18
MAMMAZADE V. V. AND MEMORIAL MUSEUMS OF OUTSTANDING REPRESENTATIVES OF MUSICAL ART	22
SARIYYA H. S. WAYS TO USE SAMPLES OF NATIONAL AND WORLD ART IN THE LEARNING PROCESS OF ELEMENTARY GRADES	26
GULNARA I. INVESTIGATING THE IMPACT OF FORMATIVE ASSESSMENT ON STUDENT LEARNING IN HIGHER EDUCATION.	30
<i>Part II. THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ASPECTS OF CULTURAL CREATIVITY</i>	
DAVYDUCHUK D. THE ROLE AND FUNCTIONAL SIGNIFICANCE OF SOCIO-CULTURAL INSTITUTIONS DURING WAR: CHALLENGES AND PROSPECTS IN MODERN SOCIO-CULTURAL DISCOURSE	34
BASYUK D., SHATROVA M. CULTURAL POTENTIAL OF THE VOLYN REGION AND THE SEARCH FOR NEW FORMS OF ITS PRESENTATION	43
BENDYUG K., VITKALOV V. DEVELOPMENT OF THE UKRAINIAN EVENT SPHERE IN THE CONDITIONS OF WAR	48
BELOSHCHUK A. F., SHATROVA M. SOCIO-CULTURAL PRACTICES OF THE «RIVNE REGIONAL UNIVERSAL SCIENTIFIC LIBRARY» OF THE REGIONAL COUNCIL.	53
BOHIYCHYK S., VITKALOV S. CHARACTERIZATION OF THE SOCIO-CULTURAL POTENTIAL OF YAVORIV DISTRICT	58
DERKACH I.A. EXPERIENCE OF PROJECT CULTURAL MANAGEMENT IN THE ACTIVITIES OF THE STATE HISTORICAL AND CULTURAL RESERVE OF OSTROG.....	66
SHLAPCHYNSKA M. POPULARIZATION OF SILK WEAVING AMONG YOUTH AS A FORM OF PRESERVATION OF ANCIENT TRADITIONS OF RIVNE POLISSYA	71
CHUPRINA O. TRANSFORMATIONS IN THE ARCHITECTURE OF THE CITY OF RIVNE	78
KRAYLYUK L., SHLAPCHYNSKA M. FEATURES OF RESTORATION OF ANCIENT BUILDINGS IN THE RADIVYLIV ETHNOPARK «LADOMYRIYA»	83
<i>Part III. PEDAGOGICAL PROBLEMS OF MODERN HIGH SCHOOL</i>	
PAVLOVSKA A. IMPLEMENTATION OF MULTIMEDIA TECHNOLOGIES IN ART OF THE XXI	

CENTURY	89
POLCHENKO X. CHOREOGRAPHIC ACTIVITY AS A WAY OF INFORMATIONAL AND COMMUNICATIVE ADAPTATION	96
BRONOVYTSKYI I. THE MUTUAL INFLUENCE OF CHOREOGRAPHIC ART AND THE INFORMATION-CULTURAL SPHERE: TRANSFORMATIONS, INNOVATIONS AND PERSPECTIVES	103
FEDOROV O. SYNTHESIS OF CHOREOGRAPHIC AND AUDIOVISUAL ARTS	107
UZHYNSKYI M., ROKISHCHUK I., TATARNIKOV P. QUALITY STANDARDS FOR AUDIO MATERIAL: TOOLS AND METHODS	114
RODINCHUK O. WAR AND CULTURAL HERITAGE	119
SAVANCHUK O.O. ARTISTIC REFLECTIONS ON THE DRAMA OF WAR IN UKRAINE.....	125

Розділ IV. ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ

CHUPRINA O., SAVANCHUK O. COLOR AS A MEANS OF CREATING AN EMOTIONAL CONNECTION BETWEEN THE ARTIST AND THE SPECTATOR.....	131
KRAYLYUK L., SAVANCHUK O. MYKOLA BENDIUK – ARTIST-RESTORER AND HIS CONTRIBUTION TO THE RESTORATION ACTIVITIES OF THE RIVNE REGION	135
SOKOLOVSKA N., HORINA L. TRANSLATION OF WORKS FOR BANDURA	139
MEHTIYEVA U. EFFECTIVE WAYS AND METHODS OF TEACHING ENGLISH IN PRIMARY GRADES	146
HUSEYNOVA E. ACTIVE POSITION AS AN IMPORTANT FACTOR IN PUPILS ACQUIRING AN ACTIVE CIVIC STANCE	149

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

АЛЬМАНАХ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА «АФІНА» КАФЕДРИ ІВЕНТ-ІНДУСТРІЙ,
КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА МУЗЕЄЗНАВСТВА РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ВИПУСК 23

Наукове редагування і коректура – *проф. Виткалов В.Г.*
Упорядкування, верстка та макет – *Виткалов С.В., Федорук Л.М.*
Відповідальний за випуск – *Виткалов В.Г.*

Підписано до друку 05.12.2024. Замовлення № 510/5.
Формат 60x84 1/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк.18.17. Наклад 100 прим.

Адреса редакції: м. Рівне, вул. С. Бандери, 12
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра івент-індустрій, культурології та музеєзнавства. Тел. 0 (362) 63-42-62

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альм. наук. т-ва «Афіна» кафедри івент-індустрій,
культурології та музеєзнавства РДГУ. Вип. 23 / За ред. проф. В.Г. Виткалова. Рівне : РДГУ, 2024. 157 с.

Свідотство про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 15561-4033 Р.
Зареєстрованого Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5 від 18.08.2009 р.

ISBN 978-966-8424-77-9

ББК 71.0
УДК 08:168.522

Видавничі роботи: ФОП Бреґін А.Р.
свідотство про державну реєстрацію ААБ № 750918 від 20.11.2012 р.
33009, м. Рівне, вул. Біла, 53, Г 2.
Адреса редакції: 33000, Україна, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12,
Рівненський державний гуманітарний університет,
Кафедра івент-індустрій, культурології та музеєзнавства